

Dzień dobry, dzisiejszy temat lekcji będzie dotyczył imiesłowów. To dla Was nowość, choć stosujecie je w codziennej komunikacji. Zapraszam na lekcję online.

Lekcja

Temat: **Wszystko, co musisz wiedzieć o imiesłowach - część I.**

Cel: dowiesz się, co to są imiesłowy.

NaCoBeZu:

- znasz rodzaje imiesłowów,
- rozpoznajesz i nazywasz imiesłowy,
- wskazujesz błędnie użyte imiesłowy.

1. Zapisz temat lekcji.

2. Co to są imiesłowy?

Czasownik to część mowy nazywająca czynności i stany. Jeśli można określić osobę, tj. wykonawcę czynności, to czasownik jest w **formie osobowej**. Określając formę osobową czasownika, możemy w niej ustalić:

- **osobę**, • **liczbę**, • **czas** (tylko w trybie oznajmującym),
 - **rodzaj** (w niektórych czasach i trybach), • **tryb**, • **stronę**, • **aspekt**,
- np. *przyjechał* – 3 os. lp., cz. przeszły, r.m., tryb oznajmujący, st. czynna, aspekt dokonany.

Jeśli jednak czasownik nie wskazuje na wykonawcę czynności, to jest w **formie bezosobowej (nieosobowej)**. Do bezosobowych form czasownika zaliczamy:

- **bezokoliczniki** (np. *wynieść, móc*),
- **formy zakończone na -no, -to** (np. *przeczytano, sprzątnięto*),
- **imiesłowy**.

3. Jak dzielimy imiesłowy?

Imiesłów przymiotnikowy – bezosobowa forma czasownika odpowiadająca na pytania *jaki? jaka? jakie?* i odmieniająca się przez przypadki, liczby i rodzaje. Imiesłowy od przymiotników różnią się tym, że nie oznaczają stałej cechy (np. *pisemny, piśmienny*), lecz **nazywają cechę wynikającą bezpośrednio z wykonywanej przez kogoś czynności** (np. *piszący uczeń* = uczeń, który pisze). Rozróżniamy imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne.

czasownik	imiesłów przymiotnikowy czynny (tworzony od czasowników niedokonanych)	imiesłów przymiotnikowy bierny (tworzony od czasowników przechodnich)
<i>malować</i>	<i>malujący</i>	<i>malowany</i>
<i>myć</i>	<i>myjący</i>	<i>myty</i>

Imiesłów przysłówkowy – bezosobowa forma czasownika nazywająca w zdaniu dodatkową czynność towarzyszącą czynności wyrażonej czasownikiem osobowym (np. *Szedł, uważnie rozglądając się dokoła*). Odpowiada na pytania *kiedy? jak?* Imiesłów przysłówkowy – podobnie jak przysłówek – jest nieodmienny. Rozróżniamy imiesłowy przysłówkowe **współczesne** oraz **imiesłowy przysłówkowe uprzednie**.

czasownik niedokonany	imiesłów przysłówkowy współczesny (tworzony od czasowników niedokonanych)	czasownik dokonany	imiesłów przysłówkowy uprzedni (tworzony od czasowników dokonanych)
<i>pisać</i>	<i>pisząc</i>	<i>napisać</i>	<i>napisawszy</i>
<i>jeść</i>	<i>jedząc</i>	<i>zjeść</i>	<i>zjadłszy</i>

4. Zanotuj w zeszycie schemat.

IMIESŁOWY

PRZYMIOTNIKOWE		PRZYSŁÓWKOWE	
<p>czynne -ący, -ąca, -ące <i>mówiący</i></p> <p>Tworzone są od czasowników niedokonanych.</p>	<p>bierne -ny, -na, -ne -ty, -ta, -te <i>mówiony</i> <i>otwarty</i></p> <p>Tworzone są od czasowników przechodnich (dokonanych i niedokonanych).</p>	<p>uprzednie -łszy -wszy <i>wszedłszy</i> <i>powiedziałwszy</i></p> <p>Tworzone są od czasowników dokonanych.</p>	<p>współczesne -ąc <i>mówiąc</i></p> <p>Tworzone są od czasowników niedokonanych.</p>

© Copyright WERBIS – 50-005 Wrocław, ul. Świdnicka 3A, 50-005 Wrocław, tel. 0-71 321 04 98, fax 0-71 321 73 41 www.werbis.com.pl

ZNACZENIE IMIESŁÓWÓW

IMIESŁOWY PRZYMIOTNIKOWE	IMIESŁOWY PRZYSŁÓWKOWE (w dwóch czynnościach jest ten sam podmiot)
---------------------------------	--

CZYNNE	BIERNE	UPRZEDNIE	WSPÓŁCZESNE
Wyraża wykonywanie czynności. Np. biegnące dzieci = dzieci, które biegą	Wyraża uleganie czynności. Np. rozlana kawa = kawa, którą ktoś rozlał	Wyraża czynność obecną i zakończoną. Np. Wszedłszy do pokoju, włączył telewizor. (ten sam wykonawca)	Wyraża czynności równoczesne. Np. Mówiąc przez telefon, patrzył na dziecko. (ten sam wykonawca)

5. Wykonaj zadania:

- zad. 2 str. 283
- zad. 6 str. 285

6. Powodzenia! Poproszę o notatki – aplikacja TEAMS.

M.J.